

Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Rombout Jas
r.jas@nijmegen.nl
06 – 46838032

Ons kenmerk

E24.000818

Bijlage(n)

Wlz regioaanpak Gelderland-zuid

Datum 27 februari 2024
Onderwerp Raadsinformatiebrief Wlz regioaanpak
Gelderland-zuid

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de Wlz regioaanpak Gelderland-zuid die op verzoek van het Ministerie van VWS is opgesteld door het zorgkantoor in samenwerking met de gemeente en haar samenwerkingspartners.

De landelijke openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) vanaf 2021 voor mensen met een psychische stoornis heeft geresulteerd in een instroom (tot 2023) die veel hoger was dan het Rijk vooraf had ingeschat en begroot. Het Rijk overweegt om zorgkantoren en gemeente via het gemeentefonds fors te korten op hun budget om dit tekort in de landelijke begroting op te vangen. Tegen zo'n korting is veel verzet van VNG en gemeenten. Om die reden zijn er op initiatief van het ministerie van VWS met o.a. de VNG bestuurlijke landelijke afspraken gemaakt om de instroom in de Wlz te beperken. De Wlz regioaanpak is één van de afgesproken landelijke maatregelen die uitgevoerd moet worden. De kern van de Wlz regioaanpak Gelderland-zuid is dat de centrumgemeente Nijmegen en zorgkantoor VGZ, met haar samenwerkingspartners een aantal acties voorstellen met als doelstelling passende zorg voor cliënten te realiseren. Zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. Dus pas als Wmo niet meer passend is, dan naar Wlz. De inhoud van de Wlz regioaanpak Gelderland-zuid is in lijn met de staande beleidskaders van onze gemeente voor de Wmo.

Wat is het verschil tussen de Wlz en de Wmo voor mensen met een psychische kwetsbaarheid?

De gemeente biedt ondersteuning aan inwoners met een psychische kwetsbaarheid, in het kader van de Wmo. Afhankelijk van de hulpvraag kan deze ondersteuning ambulant (door buurtteams of zorginstellingen) of intramuraal (zorginstellingen) geboden worden. Deze ondersteuning is *gericht op herstel* van de inwoner en in principe *tijdelijk*. Indicaties voor Wmo worden voor een bepaalde periode afgegeven en kunnen na evaluatie, indien nodig, verlengd worden. Tot 2021 konden cliënten met een psychische kwetsbaarheid geen beroep doen op de Wlz en verbleef een deel van deze cliënten langdurig in de Wmo, vaak in het kader van Beschermd Wonen, maar ook in het kader van ambulante Wmo.

Vanaf 1 januari 2021 is de Wlz opengesteld voor mensen met een psychische kwetsbaarheid die voldoen aan de hiervoor geldende zorginhoudelijke toegangscriteria. De Wlz is bedoeld voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid bij wie sprake is van een *vastgestelde psychische stoornis*, met een *blijvende noodzaak tot permanent toezicht en 24 uur zorg per dag in nabijheid*. Indicaties voor de Wlz zijn voor onbepaalde duur. Het CIZ (Centraal Indicatiestelling Zorg) beoordeelt de toegang tot de Wlz. Zorgkantoren bieden de zorg voor inwoners met een Wlz indicatie, die zowel ambulant als intramuraal kan plaats vinden.

De zorg en ondersteuning in het kader van de Wmo en Wlz kunnen in praktijk veel op elkaar lijken, maar vinden plaats onder andere financieringsvormen en andere voorwaarden. Veel zorginstellingen zijn zowel opdrachtnemer van gemeenten (Wmo) als van zorgkantoren (Wlz). Inwoners met een Wlz indicatie hebben vaak daarvoor soortgelijke zorg ontvangen in het kader van de Wmo. Een Wlz indicatie is voorliggend aan een Wmo indicatie, dat wil zeggen, als een inwoner een Wlz indicatie heeft, dan komt deze niet (meer) in aanmerking voor de Wmo. Inwoners kunnen zichzelf aanmelden voor een Wlz indicatie bij het CIZ maar vaak doen of adviseren zorginstellingen, buurtteams, familie of onafhankelijke cliëntondersteuners dit.

Wat is het probleem bij de instroom in de Wlz voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid?

Na de openstelling van de Wlz was de instroom veel hoger dan vooraf was ingeschat door het Rijk. Het ligt voor de hand dat de sleutel om de instroom bij te stellen bij de toelating (CIZ) ligt, maar dat is op korte termijn onmogelijk omdat dit wetswijzigingen vraagt. Het Ministerie van VWS wil de extra kosten vanwege de grote instroom mogelijk terughalen bij de gemeenten of verrekenen in de tarieven voor de Wlz zorgaanbieders. Om dit te voorkomen heeft VWS in overleg met Valente¹, de Nederlandse ggz, Zorgverzekeraars Nederland, Vereniging Nederlandse Gemeenten en MIND² bestuurlijke landelijke afspraken³ gemaakt. De partijen delen met deze afspraken de ambitie om passende zorg en ondersteuning in het best passende domein te realiseren voor mensen met een psychische aandoening en een langdurige zorgvraag. Dat is zorg en ondersteuning die aansluit bij de zorgbehoefte die mensen hebben en hun perspectief op herstel.

¹ Valente is de landelijke branchevereniging voor organisaties die hulp en begeleiding bieden aan kwetsbare mensen in onze samenleving, zoals dakloze mensen, mensen die te maken hebben met huiselijk geweld en cliënten in begeleid en beschermd wonen.

² MIND is een onafhankelijke maatschappelijke organisatie die zich sterk maakt voor een psychisch gezonder Nederland en een stem geeft aan alle mensen met (beginnende) psychische klachten en hun naasten.

³ Zie:

<https://indialogue.io/clients/reports/public/64b7ad8094cfe82db97cbe56/64be970ed86a0af5a09a1e16>

Wat zijn de bestuurlijke afspraken ter vermindering van de instroom Wlz?

Het beoogd resultaat van de bestuurlijke afspraken is dat de instroom van mensen met een psychische aandoening in de Wlz al op korte termijn structureel gaat afnemen (afname van ten minste 20% tot het eerste kwartaal van 2024, of landelijk minder dan 240 cliënten instroom per maand), en op de langere termijn verder daalt naar maximaal 100 nieuwe Wlz-indicaties voor ggz-wonen per maand.

Om dit te realiseren zijn er lange termijn maatregelen opgesteld naar mogelijke wettelijke aanpassingen op het terrein van de Wlz en de Wmo die haalbaar zijn en ondersteunend zijn aan de beweging die met de bestuurlijke afspraken wordt ingezet. Het gaat hierbij om o.a. het onderzoeken van aanpassingen in de toegang tot de Wlz voor deze doelgroep, de wijze van indicatiestelling voor de Wlz en mogelijke aanpassingen in de wijze waarop de ondersteuning in de Wmo wordt gefinancierd.

Daarnaast zijn er drie korte termijn maatregelen. Eén betreft de duiding van de toelatingscriteria Wlz door het CIZ⁴. Daarnaast is er een onderzoek⁵ uitgevoerd naar de relatie tussen indicatieduur Wmo en de instroom in de Wlz. Hieruit is echter geen relatie gevonden tussen de indicatieduur Wmo en de Wlz instroom. De verplichting tot het opstellen van een regioaanpak is de derde korte termijn maatregel.

Wat is de regioaanpak Wlz?

De regioaanpak houdt in dat de betrokken partijen op zorgkantoorregio niveau (gemeenten, zorgkantoor, aanbieders) met elkaar in overleg gaan over de wijze waarop de zorg en ondersteuning voor mensen met een psychische aandoening en een langdurige zorgvraag in de regio is georganiseerd en welke ontwikkelingen zichtbaar zijn in de instroom van deze doelgroep in de Wlz. Voor onze regio Gelderland-zuid (gemeenten in Rijk van Nijmegen en Rivierenland) hebben zorgkantoor VGZ en de gemeente Nijmegen de regioaanpak gecoördineerd en samen met regiogemeenten, zorgaanbieders, GGD, cliënten en cliëntondersteuners ontwikkeld. De Wlz regioaanpak beschrijft de analyse en de afspraken en geeft daarmee richting hoe we in deze regio nog meer zorgvuldigheid betrachten bij het bieden van passende zorg en het verminderen van instroom in de Wlz. Het ministerie van VWS heeft elke zorgkantoorregio gevraagd om uiterlijk december 2023 een Wlz regioaanpak in te dienen.

Wat is het regiobeeld van Gelderland-zuid?

Uit het regiobeeld Gelderland-zuid (Nijmegen) komt naar voren dat er sprake is van een relatief hoge instroom in de Wlz, en dat 90% instroom afkomstig is uit de Wmo. Voor het jaar 2023 is al een sterke daling van 17% te zien, overigens zonder dat dit leidt tot een toename van Beschermd Wonen. Een goede duiding van deze trends is op basis van de beschikbare cijfers erg lastig. Het beeld bij de grote zorginstellingen en gemeenten is dat er zorgvuldig wordt gehandeld bij de verwijzing van cliënten in de Wlz. Cliënten geven aan dat

⁴ <https://www.ciz.nl/toegangscriteria-wlz-voor-clienten-met-een-psychische-stoornis>

⁵ <https://vng.nl/sites/default/files/2023-11/rapportage-duur-beschikkingen-wmo-bw-significant-public.pdf>

indicatiemomenten stress geven en dat de communicatie over (verschillen) Wlz en Wmo onvoldoende was.

Wat zijn de hoofdpunten uit de Wlz regioaanpak Gelderland-zuid?

In de regioaanpak stellen we een aantal acties voor met als doelstelling passende zorg voor cliënten te realiseren. Zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. Dus pas als Wmo niet meer passend is, dan naar Wlz. Een deel van de acties vindt al plaats en willen we uitbreiden.

- i. *Overlegtafel passende zorg.* Periodiek strategisch overleg met zorgaanbieders in over passende zorg, ontwikkelingen, knelpunten en om de voortgang van de regioaanpak te monitoren.
- ii. *Gebruik van handreiking CIZ voor toelating Wlz.* Zorgaanbieders, regiogemeenten, buurtteams en cliënt(ondersteunende) organisaties gebruiken de handreiking.
- iii. *Casusbespreking Wlz.* Lastige casussen, of een Wlz-aanvraag van toepassing is of niet, bespreken we anoniem intercollegiaal met zorgaanbieders en zorgkantoor.
- iv. *Tegen het licht houden van huidige wijze van indiceren* (gesprek en indicatieduur) voor beschermd wonen in Gelderland-zuid) en ambulante begeleiding. We bekijken op welke gebieden de wijze van indiceren van Wmo de instroom binnen de Wlz kan beperken en stress bij cliënten kan verminderen.
- v. *Verbeteren communicatie voor cliënten* over ambulante Wmo, Beschermd Wonen en Wlz. In samenwerking met elkaar de communicatie verbeteren, door betere folders, filmpjes en inzet ervaringsdeskundigen.
- vi. *Eventueel aanvullingen* van waardevolle ideeën uit het land om te adopteren. In de planning lopen we namelijk voor op veel andere regio's.

Wlz regioaanpak en Wmo beleidskaders voor inwoners met een psychische aandoening

De doelstelling van de Wlz regioaanpak Gelderland-zuid sluit aan bij het bestaande beleid van de gemeente, namelijk het bieden van passende zorg gericht op herstel voor mensen met een psychische kwetsbaarheid waarbij ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen door vergroting van zelfregie, samenredzaamheid en participatie. In het staande Wmo beleid (De leidende principes sociale stad (2019) en de nadere uitwerking in het beleidsdocument Brede Basisteams Volwassenen in perspectief (2020) en de evaluatie van Samen Dichtbij (2021)) o.a. is het volgende uitgangspunt geformuleerd: De ondersteuning is gericht op versterking van de veerkracht en sociale steun rond mensen en hun sociale netwerk zodat de zelfregie, zelf- en samenredzaamheid groter wordt (preventie voor curatie, licht waar kan en zwaar waar nodig, herstelgericht, normaliseren). Inwoners voor wie herstel niet haalbaar lijkt is, kunnen uiteraard beroep doen op de Wlz.

Vervolg

We zullen in 2024 met de betrokken partijen de acties uit de regioaanpak verder uitvoeren en deze aanpassen of uitbreiden op basis van nieuwe inzichten en de data over de effecten op de Wmo en de instroom in de Wlz. Inwoners blijven bij minder Wlz instroom mogelijk (meer en langer) in de Wmo. Overigens is niet de verwachting dat de Wlz regioaanpak op korte termijn zal leiden tot een grote afname in de Wlz en toename van de Wmo. Voor een forse afname zijn namelijk wetswijzigingen nodig, zoals t.a.v. de toegang Wlz.

Het ministerie van VWS zal op basis van de landelijke instroom in de Wlz bepalen of ze gemeenten (en zorgkantoren) alsnog zullen korten in hun budget. Voor Nijmegen kan de korting 10 miljoen per jaar zijn. Een eerste moment is in het eerste kwartaal 2024. Gezien de huidige cijfers is er al sprake van de gewenste landelijke afname van de Wlz instroom en is een korting op korte termijn niet te verwachten. Op de langere termijn blijft dit wel mogelijk, omdat wij niet verwachten dat de door het rijk gewenste afname van de Wlz instroom haalbaar is zonder wetwijzigingen. Begin 2025 zullen we de raad een update geven over de stand van zaken.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester